

Zasady prawa karnego - zasada winy - interpretacja

Zasada winy związana jest z paremią prawniczą (sentencją pochodzącą z języka łacińskiego) brzmiącą 'nullum crimen sine culpa', która brzmi w dosłownym tłumaczeniu 'nie ma przestępstwa bez winy'. Jest ona jedną z naczelnych zasad obowiązującego prawa karnego.

Zasada winy reguluje, iż niemożliwe jest przypisanie sprawstwie osobie która w czasie popełniania czynu nie ponosiła winy. Odpowiedzialność ponoszona jest wtedy, gdy sprawcy możliwe jest przypisanie zarzutu. Musi zatem istnieć odpowiednia zależność, związek psychiczny między sprawcą a czynem. Na przykład, w przypadku przestępstw popełnianych umyślnie, konieczne jest istnienie zamiaru jego popełnienia. Winy nie można przypisać także osobie niebędącej świadomej realizowanego przez siebie zachowania, nawet jeśli stanowiło ono łamanie prawa. Jako przykład wskazać tu można chorobę psychiczną, obłąd, a także popełnienie czynu pod przymusem. Sprawca nie ponosi odpowiedzialności także za czyny popełnione w następstwach realizacji sił przyrody.

Polskie przepisy regulują zasadę winy w prawie karnym w kodeksie karnym oraz kodeksie wykroczeń. Artykuł 1. paragraf 3 kodeksu karnego głosi wprost, iż „nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu”. Analogiczne słowa umieszczono w kodeksie wykroczeń.

Ciekawostką jest historyczna, zawarta między innymi w kodeksie Hammurabiego zasada odpowiedzialności za skutek. Była ona przeciwieństwem obowiązującej aktualnie w prawie zasady winy. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za skutek nie miało znaczenia, czy sprawca czynu odznaczał się winą za jego popełnienie. Niezależnie od okoliczności tylko on obciążony był odpowiedzialnością za zrealizowany czyn.

